

ISSN: 1303-9407

**İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ EDEBİYAT FAKÜLTESİ
YAYINLARINDAN**

**ALMAN DİLİ
VE
EDEBİYATI
DERGİSİ
XXX**

STUDIEN ZUR DEUTSCHEN SPRACHE UND LITERATUR

**Herausgegeben von der
Abteilung für deutsche Sprache und Literatur
an der Philosophischen Fakultät
der Universität Istanbul**

İSTANBUL – 2013/2

Alman dili ve edebiyatı dergisi = Studien zur deutschen Sprache und
Literatur.-- İstanbul : İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, 1954-

c.: şkl., tbl.; 24 cm.

Yılda 2 sayı

ISSN 1303-9407

Elektronik ortamda da yayınlanmaktadır:

<http://dergipark.ulakbim.gov.tr/iuaded>

1. ALMAN EDEBİYATI. 2. ALMAN DİLİ. 3. DİLBİLİM.

Baskı-Cilt
Kültür Sanat Basımevi
www.kulturbasim.com
Sertifika No: 22032

ALMAN DİLİ VE EDEBİYATI DERGİSİ 30: 2013/2
STUDIEN ZUR DEUTSCHEN SPRACHE UND LITERATUR 30: 2013/2

Yazı İşleri Sorumlusu/Redaktionsleitung:
Doç. Dr. Canan Şenöz-Ayata

Yayın Kurulu/Redaktionsrat:
Prof. Dr. Mahmut Karakuş, Prof. Dr. F. Sakine Eruz, Doç. Dr. Canan Şenöz-Ayata,
Doç. Dr. Ersel Kayaoğlu, Yard. Doç. Dr. Şebnem Sunar

Editör/Editor:
Doç. Dr. Ersel Kayaoğlu

Alman Dili ve Edebiyatı Dergisi
İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi
Alman Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nın hakemli yayınıdır.

Die Zeitschrift
Studien zur deutschen Sprache und Literatur
ist das begutachtete Publikationsorgan
der Abteilung für deutsche Sprache und Literatur an der Universität Istanbul

Hakemler/Begutachter:

Prof. Dr. Nazan Aksoy, Prof. Dr. Gürsel Aytaç, Prof. Dr. Kristin Bühring, Doç. Dr. Leyla Coşan, Prof. Dr. Nergis Daş-Pamukoğlu, Prof. Dr. Manfred Durzak, Prof. Dr. Kasım Eğit, Prof. Dr. Yadigar Eğit, Prof. Dr. Sakine Eruz, Prof. Dr. Ortrud Gutjahr, Prof. Dr. İbrahim İlkhan, Prof. Dr. Mahmut Karakuş, Prof. Dr. Nevzat Kaya, Doç. Dr. Ersel Kayaoğlu, Prof. Dr. Onur Bilge Kula, Prof. Dr. Nedret Kuran-Burçoğlu, Prof. Dr. Turgay Kurultay, Prof. Dr. Nilüfer Kuruyazıcı, Prof. Dr. Norbert Mecklenburg, Prof. Dr. Esra Melikoğlu, Prof. Dr. Güler Mungan, Prof. Dr. Hans-Christoph Graf v. Nayhauss, Prof. Dr. Şeyda Ozil, Prof. Dr. Yılmaz Özbek, Prof. Dr. Kadriye Öztürk, Prof. Dr. Ali Osman Öztürk, Prof. Dr. Nuran Özyer, Prof. Dr. Tülin Polat, Prof. Dr. Angelika Redder, Prof. Dr. Hüseyin Salihoğlu, Prof. Dr. Acar Sevim, Prof. Dr. Şârâ Sayın, Prof. Dr. Zeynep Sayın, Yard. Doç. Dr. Şebnem Sunar, Doç. Dr. Canan Şenöz-Ayata, Prof. Dr. Nilüfer Tapan, Doç. Dr. Zeki Uslu, Prof. Dr. Cemal Yıldız, Prof. Dr. Semahat Yüksel

İletişim/Kontakt
İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi
Alman Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı
Ordu Cad. No. 196
34459 Beyazıt, İstanbul
<http://www.journals.istanbul.edu.tr/tr/index.php/almandili>
elektronik posta: almandil@istanbul.edu.tr

Alman Dili ve Edebiyatı Dergisi ASOS indeksinde tarafından taranmaktadır.
Die Zeitschrift ist eingetragen im ASOS-Index
unter <http://asosindex.com/journal-view?id=17>

İÇİNDEKİLER / INHALT

Sunuş / Vorwort

Ersel Kayaoğlu

Einführung in den Thementeil: Märchen

1-3

Timon Jakli

**„Volk“ und „Volks poesie“ als Identitätskonzept und literarische
Abgrenzungsstrategie bei
Grimm, Arnim und Brentano**

5-24

Simon Bunke

**„Dem Freunde auch das Innerste aufzuschließen“
Grenzen der Aufrichtigkeit in Tiecks *Der blonde Eckbert***

25-38

Eva Rothenberger

**So weiß als Schnee, und so roth als Blut.
Zur ästhetischen Inszenierung der schönen Toten in den verschiedenen
 Fassungen des Grimmschen Märchens *Sneewittchen* (KHM 53)**

39-58

Jessica Weidenhöffer

**Die Kinder- und Hausmärchen der Brüder Grimm als
nationalsymbolisches Narrativ. Eine linguistische Untersuchung zur
Funktion der Sammlung im Nationaldiskurs des 19. Jahrhunderts**

59-78

Ruth Neubauer-Petzoldt

**Nostalgie, Utopie und Spiel in Märchenerzählungen
der deutschen Gegenwartsliteratur**

79-97

Sonja Klimek

**‚Dichter-und-Denker-Mantel-und-Degen‘-Romane.
Die Poetik des Wunderbaren und des Spiels in den parahistorischen
Gebrüder-Grimm- und Goethe-Romanen von
Kai Meyer und Robert Löhr
99-115**

Nadja Reinhard

**Grimm und Grass:
Märchenrezeption in den Romanen
Der Butt und *Die Blechtrommel*
117-131**

Yvonne Hütter

**Gerechtigkeit gibt’s nur im Märchen? Frühromantische Spuren
mit neuer Funktion in Florian Webers *Grimms Erben*
133-146**

Silke Schwaiger

***Baba Yaga, Schneewittchen und Spaltkopf:*
Märchenhafte und fantastische Elemente als literarische Stilmittel
in Julya Rabinowichs Roman *Spaltkopf*
147-163**

Sabrina Geilert / Juliane Voorgang

**Zur Diskursivität klassischer Märchen in aktuellen TV-Produktionen
und im Gegenwartskino. Narrative Transformationsleistungen und
filmästhetische Aneignungen am Beispiel von E. Kitsis’ / A. Horowitz’
Once upon a time und Guillermo del Toros *Pans Labyrinth*
165-199**

Dorothee Ostmeier

**Rafik Schami’s Tales about Fairy Tales
201-212**

TANITMALAR

Canan Şenöz-Ayata

Euro-Wiss Tagung: “Universitäre Lehr-Lern-Diskurse komparativ”
Università degli Studi di Bergamo
215-217

Şebnem Sunar

**“Education in the Context of Ideology and Power: Turkish University
Reform and the Jewish Academics in Perspective”**
**(İdeoloji ve İktidar Ekseninde Eđitim: Türk Üniversite Reformu ve Yahudi
Bilim Adamlarına Yeniden Bakmak)**
219-224

Sunuş / Vorwort

Anabilim Dalımızın yayımlamakta olduğu *Alman Dili ve Edebiyatı Dergisi* artık geleneksel hale gelmiş olan konulu sayılarından sonuncusunun merkezine bu kez uzun bir geçmişe sahip ve bir ulusal edebiyatla sınırlandırılmayacak son derece yaygın bir tür olan masal türünü almıştır. Söz konusu türün derginin konusu olarak seçilmiş olmasının başlıca nedeni, 2013 yılının, kardeşi ile birlikte masal türü alanına önemli katkılarda bulunmuş olan Jakob Grimm'in 150. ölüm yıldönümü olmasıdır. Dergide yer alan ve masal türünü değişik açılardan irdeleyen makaleler ile J. Grimm'in çalışmalarının önemine bir kez daha dikkat çekmek amaçlanmıştır.

Kayaoğlu'nun konuyla ilgili giriş yazısından sonraki derginin ilk yazısı Jakli'nin “‘Volk’ und ‘Volkspoesie’ als Identitätskonzept und literarische Abgrenzungsstrategie bei Grimm, Arnim und Brentano” başlıklı makalesidir. Yazar çalışmasında Arnim ve Brentano'nun *Des Knaben Wunderhorn* adlı şarkı ve şiir derlemeleri ile Grimm kardeşlerin *Kinder- und Hausmärchen* adlı masal derlemelerinde kendini gösteren farklı halk (Volk) ve halk edebiyatı (Volkspoesie) kavramlarını irdelemekte. Bunke'nin “‘Dem Freunde auch das Innerste aufzuschließen’. Grenzen der Aufrichtigkeit in Tiecks *Der blonde Eckbert*” başlıklı makalesi dergide yer alan ve ‘sanat masalını’ konu alan bir çalışmadır. Yazar makalesinde sözü edilen masaldan yola çıkarak insan ilişkileri açısından açıklık/doğruluk ve sahicilik kavramlarını tartışır. Rothenberger ise “‘So weiß als Schnee, und so roth als Blut. Zur ästhetischen Inszenierung der schönen Toten in den verschiedenen Fassungen des Grimmschen Märchens *Schneewittchen*” başlıklı makalesinde, *Pamuk Prenses* adlı masaldan yola çıkarak kadın güzelliği, fetişizm ve ölümün sanatsal sunumu üzerinde durur. Dergide yer alan bir başka makale ise Weidenhöffer'a aittir ve “‘*Die Kinder- und Hausmärchen* der Brüder Grimm als nationalsymbolisches Narrativ. Eine linguistische Untersuchung zur Funktion der Sammlung im Nationaldiskurs des 19. Jahrhunderts” başlığını taşımaktadır. Weidenhöffer makalesinde *Rapunzel* adlı masaldan yola çıkarak ulusalcılık söyleminin dil kullanımına nasıl yansıdığı tartışır. Anlatı türü olarak masalı konu alan bir başka makale ise Neubauer-Petzold'un “‘Nostalgie, Utopie und Spiel in Märchenerzählungen der deutschen Gegenwartsliteratur” başlıklı çalışmasıdır. Yazar çağdaş yazarların masal örneklerinden yola çıkarak masal türünün her zaman geçerli bir tür olarak ‘varoluşsal’ niteliğinin altını çizer. Klimek ise “‘Dichter-und-Denker-Mantel-und-Degen’-Romane. Die Poetik des Wunderbaren und des Spiels in den parahistorischen Gebrüder-Grimm- und Goethe-Romanen von Kai Meyer und Robert Löhr” başlıklı çalışmasında ‘Dichter-und-Denker-Mantel-und-Degen’- Romanları olarak bilinen ve tarihsel

figür olarak yazarların ve düşünürlerin yaşamlarını – burada Grimm ve Goethe figürlerini - konu alan günümüz romanlarından yola çıkarak söz konusu romanların benzerliklerini ve farklılıklarını tartışır. “Grimm und Grass: Märchenrezeption in den Romanen *Der Butt* und *Die Blechtrommel*” başlıklı çalışmasında Reinhard, Grass’ın sözü edilen ve politik boyutun ağırlıklı olduğu her iki romanında masal izlerini sürer. Hütter ise “Gerechtigkeit gibt’s nur im Märchen? Frühromantische Spuren mit neuer Funktion in Florian Webers *Grimms Erben*” başlıklı çalışmasında Weber’in romanında erken romantizm izlerini sürer ve Grimm alımlamasının nasıl gerçekleştiği sorusunu tartışır. Masal alımlaması ile ilgili bir başka çalışma ise Schwaiger’in “*Baba Yaga, Schneewittchen* und *Spaltkopf*: Märchenhafte und fantastische Elemente als literarische Stilmittel in Julya Rabinowichs Roman *Spaltkopf*” başlıklı makalesidir. Çalışmasında Schwaiger, Rabinowitch’in ilk romanı olan *Spaltkopf*’da ne tür bir Rus-Musevi kimliğinin gün ışığına çıktığı sorusunu tartışır. Çalışmada kimlik açısından önemli rol oynayan bellek, masal ve mit kavramları mercek altına alınır. Klasik masalların alımlanmasını, bu sefer bir başka medyada gerçekleşen masal alımlanmasını konu edinen çalışmalardan biri de Geilert / Voorgang’ın “Zur Diskursivität klassischer Märchen in aktuellen TV-Produktionen und im Gegenwartskino. Narrative Transformationsleistungen und filmästhetische Aneignungen am Beispiel von E. Kitsis’ / A. Horowitz’ *Once upon a time* und Guillermo del Toros *Pans Labyrinth*” başlıklı makalesidir. Geilert/Voorgang makalelerinde iki klasik masal uyarlamasından yola çıkarak popüler masal alımlamalarını mercek altına alır. Bu bölümün son makalesi olan Ostmeier’in “Rafik Schami’s Tales about Fairy Tales” başlıklı çalışması, kaybolmaya yüz tutmuş olan sözlü sanat geleneği türü masalın, Schami’nin metinlerindeki güncelliği üzerinde yoğunlaşır.

Derginin konulu bölümü dışında yer alan tanıtımlar bölümünde ise ilk olarak Şenöz-Ayata Bergamo / İtalya’da katılmış olduğu “Euro-Wiss Tagung: ‘Universitäre Lehr-Lern-Diskurse komparativ’” başlıklı kongrenin tanıtımını yapmaktadır, ardından Sunar Boğaziçi Üniversitesi’nde düzenlenen “Education in the Context of Ideology and Power: Turkish University Reform and the Jewish Academics in Perspective” başlıklı konferansı özetlemektedir ve söz konusu çalışma ile dergideki yazılar son bulmaktadır.

Yayın Kurulu adına
Prof. Dr. Mahmut Karakuş

「THEMENTEIL」

